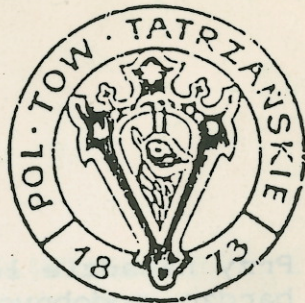
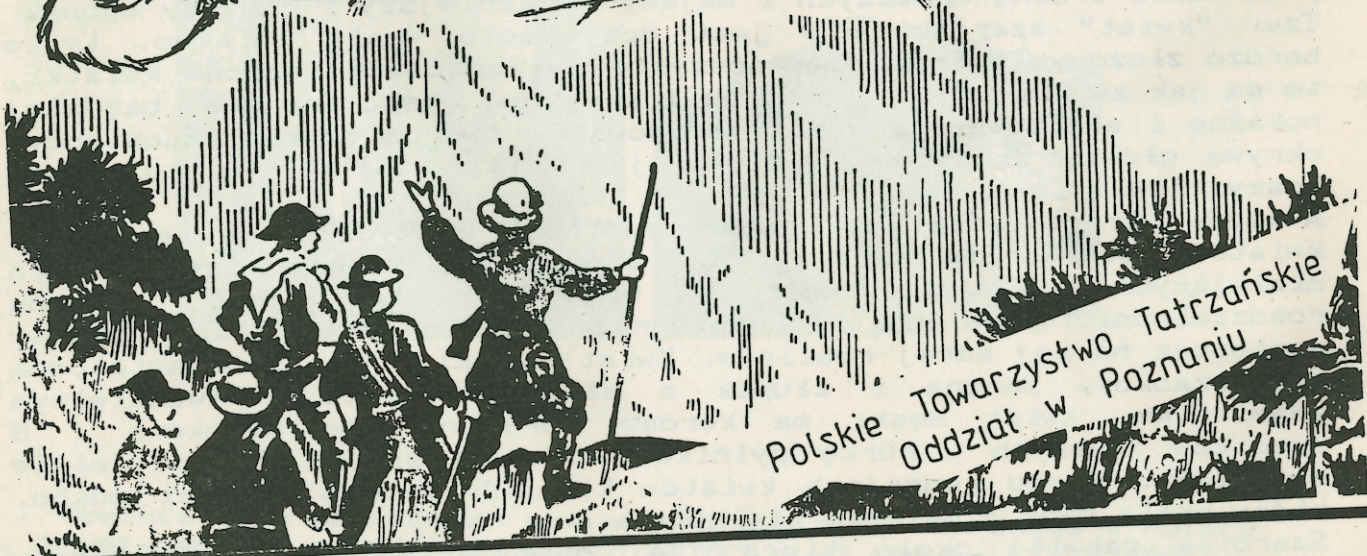

ŚWISTAK

Rok II

Nr 6 (18)

czerwiec 1992

Wstęp

Prowadząc wycieczki po TATRACH często spotykam się z pytaniami studentów "Co to za rośliny - jakie są ich nazwy?". Przewodnik nie jest w stanie na wszystko odpowiedzieć. Z pomocą przyszła mi książka pani Zofii Radwańskiej-Paryzek "Rośliny tatrzańskie" i Teofila Gołębiowskiego "Rośliny gór i pogórzy". Chcemy Państwu przybliżyć roślinność tatrzańską otwierając nowy cykl artykułów wstępnych, zając się tematyką ochrony przyrody, zaczynając od najwyższej formy ochrony parków narodowych, a także poprzez przybliżenie najnowszych wiadomości z krajoznawstwa.

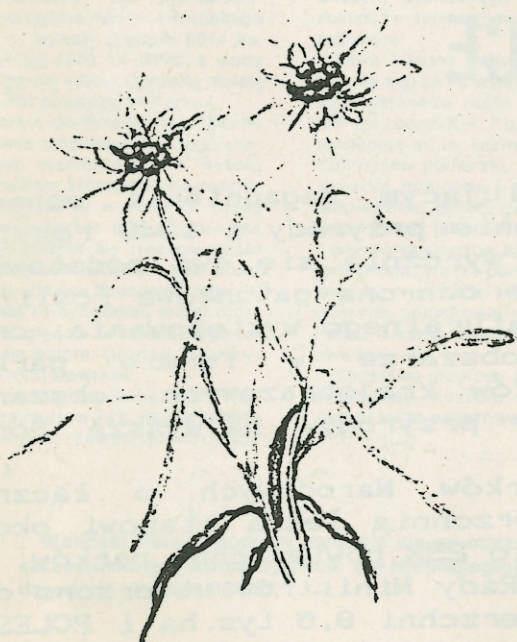
SZAROTKA - KOCIE ŁAPKI

LENOPODIUM ALPINUM

Najczęściej opisywana, malowana i fotografowana roślina górską. Rośnie w Polsce tylko w Tatrach i tylko na skałach wapiennych, lub w ich pobliżu na usypanym żwirku i piasku wapiennym czasem nawet wśród trawy, ale zawsze na wapiennym podłożu, sięga 2000 m wysokości, a w dół do 750 m.

Najcharakterystyczniejszą jej cechą stanowi to: że cała jest pokryta puszystymi włoskami tworzącymi rodzaj delikatnego filcu. Te włoski - to ochrona przed zimnem, przed gorącem i przed wyparowywaniem za dużych ilości wody.

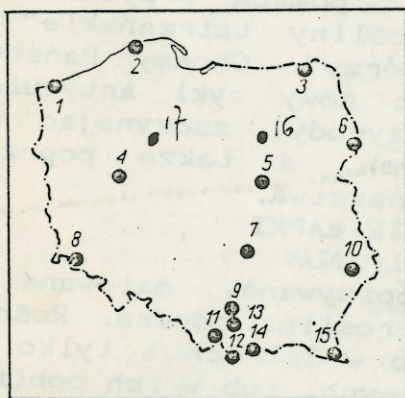
Łodyżka zawsze pojedyncza, dorasta 10-30 cm wysokości. Jest ona dość gęsto skrętolegle ulistniona. Liście podługowatojęzyczkowate zwężają się ku nasadzie w króciutki niewyraźny ogonek, ku szczytowi zbiega mniej lub więcej typowy koniec.

Przy nasadzie łodygi szarotka posiada kopki liści różyczkowatych, bardzo podobnych do łodygowatych, zwykle tylko nieco szerszych, przeważnie trochę krótszych i mający wyraźniejszy i dłuższy ogonek. Tzw. "kwiat" szarotki nie jest oczywiście wcale kwiatem, tylko bardzo złożonym tworem. Owe poszyste gwiazdkowato ułożone kwiatki, to są jak zwykle liście, dłuższe i krótsze, gęsto zebrane, bardziej okazałe i efektowniejsze niż łodygowate, tworzą podkowiastostanową okrywę główki szczytowej, złożonej z kilku malutkich, kulistych koszyczków.

A każda taka maleńka kulka poszczególnego koszyczka, składa się z kwiatów męskich umieszczonych w środku koszyczka i z żeńskich okalających je brzegiem. A więc szarotka jest rośliną rozdzielnopłciową, ale jednopienną, męskie i żeńskie kwiaty występują na tej samej roślinie. Kwiat żeński - to niedokształcona czteroząbkowa korona i słupek o długiej szyjce z dwudzielnym znamieniem. Kwiat męski ma koronę normalną pięcioząbkową i 5 pręcików zrósłych w rurkę pylnikami, za to słupek jest zupełnie zmarniały. W obu rodzajach kwiatów kielich jest w postaci puchu, który okala owoc - maleńką niełupkę.

Szarotka zakwita około lipca. Jej dawna nazwa góralska "kocie łapki" dziś jest już zupełnie nieznana.

PARKI NARODOWE W POLSCE

Podstawowym aktem prawnym regulującym zagadnienia ochrony przyrody w Polsce jest ustawa o ochronie przyrody z 1949 roku. W Polsce podobnie jak na całym świecie wyróżnia się dwa podstawowe sposoby ochrony przyrody, a mianowicie ochrona gatunkowa roślin i zwierząt, niezależnie od miejsca ich naturalnego występowania, oraz ochrona przyrody na wyznaczonym obszarze w formie parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu oraz pomników przyrody. Najwyższą formę ochrony stanowią parki narodowe.

Obecnie w Polsce mamy 17 Parków Narodowych o łącznej powierzchni 177,7 tys. ha, w tym powierzchnia leśna stanowi około 70%, a ochroną ścisłą objęte jest blisko 25% powierzchni parków.

W roku 1990 na mocy rozporządzeń Rady Ministrów utworzono dwa nowe parki narodowe - ORAŃSKI o powierzchni 8,6 tys. ha i POLESKI o powierzchni 4,9 tys. ha. Powiększono też BIESZCZADZKI PARK NARODOWY i ROZTOCZAŃSKI PARK NARODOWY.

Obecnie trzy największe powierzchniowo parki narodowe w Polsce to: KAMPINOWSKI - 35,765 ha, BIESZCZADZKI - 27,064 ha, TATRZAŃSKI - 21,164 ha. W niedalekiej przyszłości planuje się utworzenie dalszych parków narodowych m.in. BOBRZAŃSKIEGO, MAZURSKIEGO, STOŁOWOGÓRSKIEGO oraz powiększenie już istniejących.

Zasady korzystania z terenu parków określają regulaminy wydawane przez dyrekcje.

1. WOLIŃSKI PARK NARODOWY

Park, położony na wyspie Wolin, reprezentuje przyrodę zachodniej części strefy nadmorskiej. Pod względem przyrodniczym zlokalizowany jest w krainie Bałtyckiej, w dzielnicy przyrodniczo-leśnej Pasa Nadmorskiego. Powierzchnia ogólna Parku, utworzonego 3 marca 1960 r., wynosi obecnie 4844 ha, w tym lasy zajmują 4419 ha (91%), a wody 12 jezior — 162 ha (3%). Ochroną ścisłą objęto 162 ha (3%) powierzchni Parku.

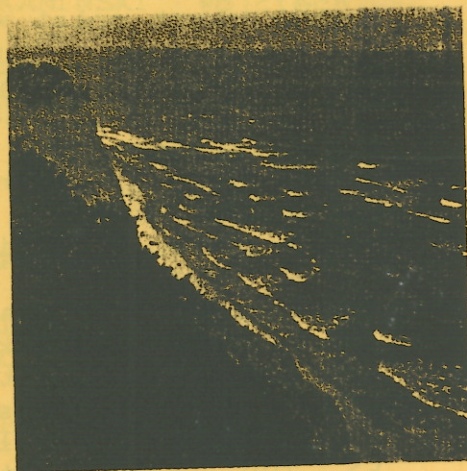
Krajobraz Parku, pochodzenia polodowcowego, jest silnie zróżnicowany. Jego charakterystycznym elementem jest wysoki brzeg — zwany klifem, którego pionowe ściany dochodzą do 100 m wysokości. Brzeg wyspy podmywany przez fale morskie ma stałe tendencje cofania się (rocznie około 80 cm). Podobnie ukształtowany jest brzeg części środkowej i wschodniej, mniej urozmaiconej pod względem ukształtowania terenu, znajdują się jeziora: Grodno, Warnowskie, Czajcze i Domysłowskie.

Głównymi gatunkami lasotwórczymi w Parku są: sosna (zajmująca 74% powierzchni), buk (18%) i dąb (6%). Towarzyszy im także

olisza, brzoza, osika, grab, jawor i jesion, a z iglastych świerk, modrzew i jodła. Lasy Parku cechuje bogactwo form i typów drzewostanów. Występują tu m. in. piękne naturalne buczyny nadmorskie, które praktycznie pozostały w tym regionie tylko w parku narodowym.

Flora i fauna Parku jest bardzo bogata. Ocenia się, że na wyspie Wolin rośnie około 1000 gatunków roślin naczyniowych, wiele mchów i porostów. Z gatunków chronionych występują m. in. liczne gatunki storczyków, wiciokrzew pomorski, mikołajek nadmorski, zimozioł północny i długosz królewski. W faunie Parku, oprócz gatunków typowych dla lasów Polski, jak jeleń, sarna, dzik, borsuk, lis i wiewiórka, można spotkać wydrę, kunę i gronostaja, a także ponad 200 gatunków ptaków. M. in. gnieździ się tu orzeł bielik, objęty ochroną gatunkową — uznany za symbol Parku. Licznie występują też różne gatunki owadów.

Bogactwo przyrody Wolina można poznać zwiedzając muzeum przyrodnicze Parku. Jest tu także pokazowa zagroda żubrów.

Woliński Park Narodowy znajduje się na obszarze województwa szczecińskiego. Adres dyrekcji: ul. Niepodległości 3, 72-610 Międzyzdroje, telefon 80-737.

● Klif nadmorski na Świnnej Kępie porośnięty gęsto splecionymi krzewami rokitnika. Orzeł bielik jest największym z orłów występujących w Polsce; rozpiętość jego skrzydeł dochodzi do 2,5 m

Z PRAC ZARZĄDU GŁÓWNEGO PTT

6 czerwca br. odbyło się zebranie Zarządu Głównego PTT, które ustaliło:

- * wybór delegatów następuje w stosunku 1:15 członków; zatem oddziałowi poznańskiemu przypada 12 delegatów.
- * Zarząd Główny postanowił wpłacić odpowiednią kwotę za bilety wstępu do Parku, żeby członkowie PTT mogli wchodzić za okazaniem legitymacji. Zarząd Główny obciąży tym Oddziały PTT. Umowa wchodzi w życie z dniem 1.01.1993r.
- * Zarząd Główny przyznał honorowe członkostwo PTT Janowi Pawłowi II

WIADOMOŚCI ZARZĄDU GŁÓWNEGO PTT

W związku z naszym memoriałem do Min. Spraw Zagranicznych - sprawa została przekazana do Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki. UKFiT zorganizował dnia 24.3.92 konferencję w tej sprawie z udziałem przedstawicieli Urzędów Centralnych.

W konferencji wzięli udział z naszej strony przedstawiciele ZG kol.kol.B.Morawska-Nowak, J.Podosek oraz z KTG PTTK J.Gajewski.

Przedstawiciele władz przyjęli nasze postulaty, a z drugiej strony przedstawili wiążące się z tym trudności natury międzynarodowej, technicznej oraz ze strony parków narodowych.

Realizując uzgodnienie z konferencji - PTT oraz KTG przekazały pismem z 12.5.92 projekt lokalizacji pieszych przejść granicznych.

WSPÓŁPRACA Z TATRZAŃSKIM PARKIEM NARODOWYM

1. Prezydium PTT wystąpiło do TPN z projektem ugody na temat ryczałtowych opłat wstępu do Parku.
2. Z inicjatywy Ministerstwa Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, kol. prof. Stefana Kozłowskiego - odbyła się w Ministerstwie 30.4.92 narada z udziałem PTT (kol. Morawska-Nowak i Mischke), PTTK oraz dyrektorów parków narodowych. W wyniku narady dyrektorzy parków otrzymali polecenie zawarcia w ciągu maja umów z zainteresowanymi stowarzyszeniami i instytucjami.
3. Zarząd Główny PTT w dniu 18.5.92 przeprowadził rozmowy z dyrektorami Tatrzańskiego Parku Narodowego. Rozmowa nie doprowadziła do konkretów. Dyrekcja TPN nie była przygotowana do spisania umowy, natomiast PTT zobowiązało się do zredagowania notatki, którą przesłano dyrekcji TPN. Notatka obejmuje:
 - a) sprawę wstępu członków PTT do TPN
 - b) TPN widzi możliwość powierzenia członkom PTT funkcji strażników ochrony przyrody - bez prawa do pobierania mandatów. Projekt regulaminu straży opracuje PTT.
 - c) TPN zobowiązał się przedstawić na Radzie Naukowej Parku propozycje PTT dotyczące otwarcia niektórych szlaków tatrzańskich.
4. Nie doszło do spotkania z Radą Naukową Parku.
5. Kol. Jerzy Preisler zorganizował 13.3.92 spotkanie na Polanie Chochołowskiej z Dyrektorem Parku Stanisławem Czubernatem oraz kierownikami schronisk z Wincentym Cieślewiczem - Polana Chochołowska oraz z Andrzejem Kusionem z Hali Gąsienicowej. Inni kierownicy schronisk nie przybyli ponieważ otrzymali zakaz ze strony PTTK. Spotkanie nie dało żadnych rezultatów poza poznaniem problemów schronisk oraz TPN.

PAMIĘTNIK PTT

Prace redakcyjne nad Pamiętnikiem PTT są daleko zaawansowane i wszystko wskazuje na to, że zostanie wydany w październiku.

WIADOMOŚCI ODDZIAŁU

W dniu 27.5.92 roku przy ul. Fredry 10 o godz. 18.00 odbyło się zebranie Oddziału Poznańskiego PTT. Zebranie zagał Prezes Oddziału dr Jerzy Preisler i podał następujące informacje:

- # Komisja Nazewnictwa Ulic Miasta Poznania przychyliła się do prośby Oddziału i ulica Bohaterów zostanie przemianowana na ulicę Władysława Zamoyskiego.
- # Zarządy Oddziałów Poznańskiego i Ostrzeszowskiego wraz z Pracownią Organizacji Turystyki i Krajoznawstwa UAM zorganizowali Sympozjum na temat Młoda Hora a Żywiecczyzna. Autorami referatów byli studenci IV roku pedagogiki - specjalizacja turystyczna. Z tej okazji wydano informator o Młodej Horze w nakładzie 1000 egz.
- # Prezes Oddziału dr Jerzy Preisler i Skarbnik Halina Filarowska wzięli udział w odsłonięciu tablicy dra A. Ostrowicza w Kłodzku w obecności wojewody poznańskiego W. Łęckiego.
- # Oddział zarejestrował oficjalnie dwa kluby górskie: AKG ORNAK przy Uniwersytecie im. A. Mickiewicza w Poznaniu i AKG DZIABADŁO przy VI LO w Poznaniu.
- # W Oddziale Poznańskim zarejestrowanych jest 183 członków.
- # Roczna składka w roku bieżącym wynosi 50 tys. złotych.
- # Klub AKG DZIABADŁO zorganizował II Konkurs Wiedzy o Tatrach, w którym laureatami zostali: HUMSKI Adam, KAMIŃSKI Wojciech, DELECKA Maria.
- # AKG ORNAK zorganizował: dwie niedzielne wycieczki do Puszczy Zielonki oraz rajd pieszy do Łodzi. W tych imprezach wzięło udział 35 osób.

Na zebraniu wybrano delegatów na Krajowy Zjazd PTT, który odbędzie się w dniach 10-11 października 1992 w Ludźmierzu koło Nowego Targu. Zostali nimi:

Halina	"FILAROWSKA
Jerzy	PREISLER
Zbigniew	ZWOLIŃSKI
Grzegorz	RACHLEWICZ
Lech	REGUŁA
Zenon	SZYMANKIEWICZ
Włodzimiera	FIESKE
Leszek	LESI CZAK
Halina	SNUSZKA
Jarogniew	MIKOŁAJCZAK
Ewa	PLEWCZYŃSKA
Marian	WOLNY

Prelekcję "Jaskiniowe refleksje przy muzyce" wygłosił dr Zbigniew Zwoliński. Na tym zebranie zakończono, przypominając o zaadresowanych kopertach ze znaczkami. Zwracamy uwagę, że w myśl statutu PTT członkostwo wygasa po upływie dwuletniego okresu niepłacenia składek.

ZAMIERZENIA ODDZIAŁU

- * odnowić tablicę Kantaka w Bramie Kantaka - Dolina Kościeliska, wojewoda poznański wyraził gotowość współpracy;
- * zorganizować sesję naukową na temat postaci dra Jana Kantaka, działacza PTT;
- * zorganizować pomoc materialną na zakup helikoptera dla TOPR;
- * kontynuować zbiórkę funduszy na odbudowę schroniska Ornak w Dolinie Kościeliskiej - wydawać dalsze numery ŚWISTAKA (ukazało się ich 15). Czekamy na artykuły o zasłużonych ludziach dla naszego Oddziału;
- * rozprościć 50 pamiątek PTT wśród członków Oddziału;
- * nawiązać kontakt z Wielkopolskim Parkiem Narodowym.

WSPÓŁPRACA ODDZIAŁU

Oddział Poznański współpracuje z: Tatrzańskim Parkiem Narodowym, Kołem Podhalan w Poznaniu oraz ze schroniskiem Ornak w Dolinie Kościeliskiej.

KONKURSY

Zarząd Oddziału ogłasza konkurs na: opowiadanie o spędzonych wakacjach w Tatrach lub w innych górach oraz Tatry w kalendarzach. Materiały należy nadsyłać do dnia 30 września 1992 na adres: Oddział Poznański PTT, POZNAŃ, ul. Fredry 10, Instytut Czwartorzędu.

ZAWODY SKAŁDOWE

W dniu 15 kwietnia 1992 na Cytadeli w Poznaniu odbyły się zawody skałkowe, w których dominowała szybkość i technika wspinania. Zawody zorganizował AKG DZIABADŁO. Kolejne miejsca zajęli: Klimasz Tomasz, Ślotała Marcin, Zabłocki Jacek.

Pamięci dr A. Ostrowicza.

Półtoramroczne starania działaczy poznańskich o upamiętnienie osoby dra Aleksandra Ostrowicza, zamieszkującego w latach 1875-1903 w Łądku Zdroju i tam pochowanego, zakończyła miła uroczystość związana z odsłonięciem w Muzeum Ziemi Kłodzkiej tablicy pamiątkowej, poświęconej osobie zasłużonego dla Łądku Zdroju Wielkopolanina. W spotkaniu dnia 26 kwietnia w Muzeum Ziemi Kłodzkiej wzięła udział delegacja działaczy poznańskich, w tym również przedstawiciele Klubu Sudeckiego PTTK z Poznania.

Pani mgr Krystyna Toczyńska - Rudysz dyrektor Muzeum przywitała: dra Włodzimierza Łęckiego - Wojewodę Poznańskiego, mgr Jerzego Ignaszaka Wicewojewodę Wałbrzyskiego, dyrektorów Wydziałów Sportu i Turystyki Urzędów Wojewódzkich w Poznaniu i Wałbrzychu, panów Deptałę i Gołębiowskiego oraz czołowych działaczy poznańskich organizacji krajoznawczych; dr Preislera-przesa poznańskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego, dra Zenona Szymankiewicza-historika i działacza PTTK oraz pana Lecha Rugulę - Prezesa Klubu Sudeckiego PTTK w Poznaniu.

Wśród wielu zaproszonych gości, reprezentujących środowisko kłodzkie znaleźli się między innymi: mgr Andrzej Mikuś - przewodniczący Kłodzkiej Rady Miejskiej oraz dr Eugeniusz Kaczmarek - prezes Towarzystwa Miłośników Ziemi Kłodzkiej.

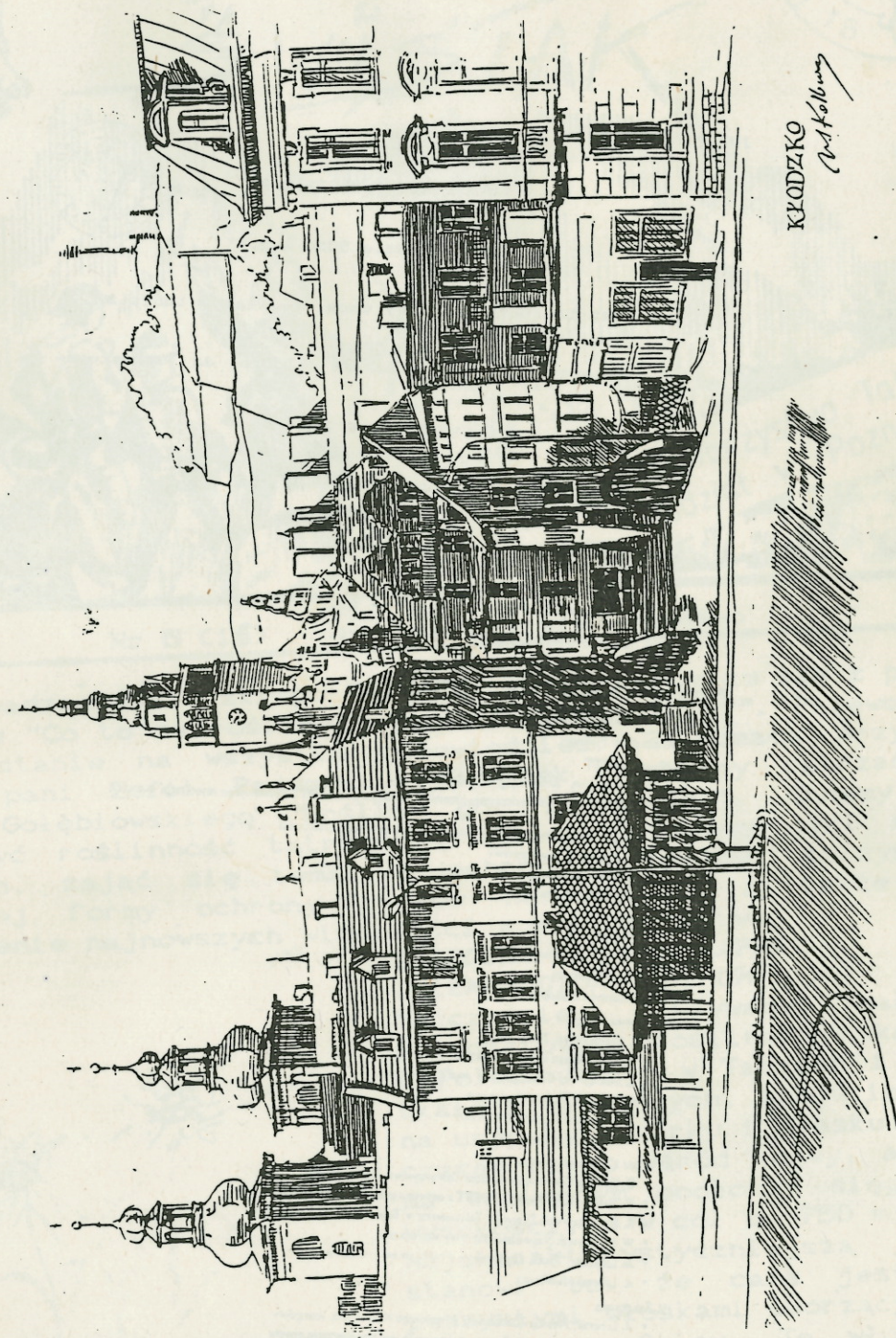
Po wystąpieniu Wojewodów, głos zabrał dr Zenon Szymankiewicz prezentując postać dra Aleksandra Ostrowicza. Goście z Poznania sprawili kłodzkom miłą niespodziankę, obdarowując ich wydanymi staraniem środowiska poznańskiego tomikami reprintu opracowanego i wydanego w 1981 roku w Poznaniu przewodnika - informatora pt.: "Landek w Hrabstwie Kłockiem na Szlasku", autorstwa dra Aleksandra Ostrowicza. Oprócz pierwotnego tekstu zawierającego informacje o uzdrowisku, metodach leczenia w mieście Łądku i położonych w jego pobliżu miejscowościach, jak też ówczesnych atrakcjach turystycznych Ziemi Kłodzkiej, dodano białym zawierający podstawowe informacje o drze Aleksandrze Ostrowiczu i Jego działalności w okresie zamieszkiwania w Łądku Zdroju.

Spotkanie w bibliotece naukowej Muzeum Ziemi Kłodzkiej zakończono odsłonięciem tablicy pamiątkowej poświęconej drowi Aleksandrowi Ostrowiczowi, umieszczonej nad portalem wejścia głównego do biblioteki od strony hallu. Odsłonięcia dokonali wspólnie Wojewoda Poznański i Wicewojewoda Wałbrzyski.

Przy okazji spotkania działacze kłodzcy mieli okazję porozmawiać z Poznaniakami na temat stałej współpracy i kontaktów. Uroczystość zakończyła się wspólnym zwiedzaniem Muzeum, w trakcie którego pani dyrektor Toczyńska prezentowała gościom zarówno najciekawsze zbiory muzealne jak i wnętrza zabytkowego budynku.

E. Osowski

Do użytku wewnętrznego przygotowali: Halina Filarowska i Jerzy Preisler.

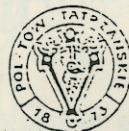

KŁODZKO
Art. Kolb

JUZ W PAZDZIERNIKU !

UKAZE SIE PAMIETNIK PTT

w nakładzie 5000 egz.

Jest to rocznik, który chce mieć każdy turysta.

Jeśli chcesz by turysta wiedział o Tobie, daj ogłoszenie !

Ogłoszenia przyjmuje:
Barbara Morawska-Nowak
ul. Konarskiego 21 m 5
30-049 Kraków
tel. 34-05-69

Cena: 1 str formatu B5 - 4 mln. zł.
1/4 str formatu B5 - 1 mln. zł.

Podajemy spis treści rocznika:

Przedmowa (A. Liberak)

M. Mischke: Piękno

I. Powrót do PTT

- M. Ronikier, J. Unrug: PTT nadzieja...
- J. Baryla: Po trzydziestoletniej przerwie (Reaktywowanie PTT i próby jego rejestracji w latach 1981-1983)
- M. Zurzycki: Takie czasy... (Trudne początki pewnego Oddziału)
- Ku rejestracji Towarzystwa
- Towarzystwo Tatrzańskie
- Zjazd Delegatów TT
- Statut
- Program PTT
- Trzy lata działalności PTT
- Nasze Oddziały
- Z naszych czasopism

II. Cidlowie i góry

- J. Czernewski: Tętno gór
- A. Słota: Rzecz o bywałościach gór
- Z. Mikiewicz: Gdy Tatry nie miały granic
- A. Kasym: Trzynastcie progów
- Z. Samecki: Zapraszam w Sudety
- W. Gałewski: Kaukaz '91

III. Przed 120-tą rocznicą...

- B. Gałdyś: Dorobek kulturalny Towarzystwa Tatrzańskiego
- B. Morawska-Nowak: TT i PTT a ochrona przyrody Tatrzańskiej
- R. Remiszewski: Zygmunt Tałasiewicz w Towarzystwie Tatrzańskim
- W. Midowicz: Najważniejsze były schroniska
- A. Liberak: "Tata", czyli ostatni z tych, co po górach wodził
- A. Liberak: Jubileusz

IV. Zakopana

- A. Liberak: Piesń o Zakopanem Winiętego Komisarza, Anegdota
- B. Morawska-Nowak: Zakopane dzisiejsze widziane oczyma gościa
ocenzje

Zespół Redakcyjny - Halina Filarowska

Jerzy Preisler

Świstak - pismo do użytku
wewnętrznego Oddziału PTT
w Poznaniu